

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR KOST- OCH IDROTTSVETENSKAP

Toppning inom fotboll

En studie om sambandet mellan fotbollsspelande barn och ungdomars fysiska självkänsla och toppning.

Emil Alexandersson och Andrés Jimenez

Rapportnummer: VT14-31
Uppsats/Examensarbete: Kandidatuppsats 15 hp
Program: Sports Coaching
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt 2014
Handledare: Andreas Fröberg
Examinator: Göran Patriksson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR KOST- OCH IDROTTSVETENSKAP

Rapportnummer: VT14-31
Titel: Toppning inom fotboll- en studie om sambandet mellan fotbollsspelande barn och ungdomars fysiska självkänsla och toppning
Författare: Emil Alexandersson och Andrés Jimenez
Uppsats/Examensarbete: Kandidatuppsats 15 hp
Program: Sports Coaching
Nivå: Grundnivå
Handledare: Andreas Fröberg
Examinator: Göran Patriksson
Antal sidor: 31
Termin/år: Vt 2014
Nyckelord: Fysisk självkänsla, Selektion, Tidig specialisering
Toppning, Ungdomsfotboll

Sammanfattning

Toppning är ett kontroversiellt och mycket omdiskuterat ämne inom svensk ungdomsidrott. Svenska Fotbollsförbundet (SvFF) vill ge alla som vill och kan spela fotboll möjligheten till att spela i en positiv och utvecklande miljö. Trots detta sker toppning redan när spelarna är fem år gamla. Syftet med denna studie är att undersöka om det finns något samband mellan fysisk självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och åsikter om toppning inom ungdomsfotboll. För att undersöka detta genomförde vi en kvantitativ studie där vi undersökte vad ungdomar i åldrarna 12-15 år tycker om toppning och hur hög fysisk självkänsla de har. Detta genomfördes med enkäter. Svaren från 93 deltagare analyserades och diskuterades. Resultatet visade att ungdomarna var väldigt positiva till toppning och att de överlag hade en hög fysisk självkänsla. Det fanns även ett samband mellan deras fysiska självkänsla och deras åsikter om toppning. De ungdomar som hade en högre fysiska självkänsla var mer positiva till toppning. De som ansåg att de skulle få vara med i ett toppat lag hade även en signifikant högre fysisk självkänsla än de som ansåg att de inte skulle få vara med. Ju yngre deltagarna var, desto starkare var sambandet mellan fysisk självkänsla och åsikter om toppning. Sambandet var starkare bland flickor än bland pojkar.

Förord

Denna C-uppsats har genomförts på Sports Coaching-programmet på Göteborgs universitet av två studerande ungdomstränare i Göteborg. Denna studie är genomförd för att belysa toppning som i dag är ett kontroversiellt och omtalat ämne inom ungdomsfotbollen - samtidigt finns det väldigt lite forskning om just detta aktuella ämne.

Vi valde därmed att göra en studie om sambandet mellan barn och ungdomars fysiska självkänsla med uppmärksamhet på idrottslig förmåga och deras åsikter om toppning.

Vi vill tacka vår handledare Andreas Fröberg, de ungdomsansvariga och ledare vi haft kontakt med och framförallt ungdomsspelarna som besvarat enkäten.

Arbetsuppgift	Emil	Andres
Planering av studien	50 %	50 %
Litteratursökning	40 %	60 %
Datainsamling	45 %	55 %
Analys	60 %	40 %
Skrivande	50 %	50 %
Layout	55 %	45 %

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
2. Bakgrund	7
2.1. Teoretisk referensram	7
2.2. Definitioner.....	7
2.3 Tidigare forskning.....	8
2.3.1. Allmänt om toppning	8
2.3.2 Orsaker till toppning.....	8
2.3.3 Konsekvenser av toppning	8
2.3.4 Ungdomarnas åsikter om toppning.....	9
2.3.5 Toppning och fotboll.....	9
2.3.6. Självkänsla	10
3. Metod.....	12
3.1 Metodval	12
3.2 Urval	12
3.3 Enkät	12
3.3.2 CY-PSPP.....	12
3.5 Genomförande.....	13
3.6. Databearbetning och analys.....	13
3.7. Etiska överväganden	14
3.8 Bortfallsanalys	15
4. Resultat	16
5. Diskussion	22
5.1. Resultatdiskussion.....	22
5.2. Metoddiskussion	23
5.3. Slutsats	23
5.4. Vidare forskning	24
Referenser.....	25
BILAGA 1	28

1. Inledning

Svenska Fotbollförbundet (SvFF) har till uppgift att främja fotbollen i landet och är i dag anslutna till svenska Riksidrottsförbundet (RF). Ett av SvFF:s övergripande mål är att fotboll ska förbli Sveriges största och ledande idrott genom att bland annat hålla samman elit- och breddfotbollen (Svenska Fotbollförbundet, u.å.). SvFF har också som mål att dels öka antalet utövare, dels öka intresset hos allmänheten. Fotbollen ska erbjuda alla som vill och som har möjlighet till att spela fotboll med fokus på en positiv, hälsofrämjande och utvecklande fritidsmiljö. Fotboll är Sveriges nationalsport och i dag finns det ungefär 240000 ungdomsspelare i Sverige (Svenska Fotbollförbundet, u.å.).

Tidig elitsatsning har över tid varit vanligt förekommande i en del länder och på senare år även i Sverige. Detta i form av till exempel intensivare träningar, toppning och tidig specialisering (Centrum för idrottsforskning, 2011). Detta har lett till att toppning blivit ett kontroversiellt och mycket omdiskuterat ämne inom svensk ungdomsidrott och framförallt ungdomsfotbollen (Riksidrottsförbundet, 2005).

Forskning har visat att toppning börjar ske i så tidig ålder som fem år (Peterson, 2004). Detta kan bero på att ledarna anser att det är viktigt att vinna matcher, turneringar och motsvarande (Redelius, 2002) eller att de prioriterar talangfulla barn och ungdomar i tidig ålder (Riksidrottsförbundet, 2005). Detta strider mot vad svensk ungdomsidrott ska stå för (Svenska Fotbollförbundet) och kan även leda till att potentiella talanger sållas bort i relativt tidig ålder (Peterson, 2004). Detta resulterar i att förutsättningar blir väldigt olika för ungdomar. Om barn och ungdomar inte får vara med på samma villkor kan det få dem att känna att de inte räcker till och då kan man starkt ifrågasätta hur det påverkar ungdomarnas självkänsla, samt deras välbefinnande (Riksidrottsförbundet, 2005).

Ungdomars uppfattning om sin idrottsliga kompetens har stor påverkan på deras motivation och självkänsla. De barn och ungdomar som tycker att de är duktiga på det de håller på med har en högre självkänsla än de som uppfattar sig som mindre duktiga. De får även en klart högre motivation till att fortsätta träna jämfört med dem som har sämre idrottslig självkänsla (DuBois, Tevendale, Heather, Burk-Braxton, Swenson & Hardesty, 2000). Barn och ungdomar som tycker om idrott väldigt mycket, men som känner att deras idrottsliga kompetens inte räcker till, får en lägre självkänsla. Detta kan få dem att sluta med sin idrott och i vissa fall kan det leda till att de slutar att vara fysiskt aktiva (Hinic, 2004).

Toppning uppmärksammas flitigt i media och diskuteras ofta bland föräldrar, tränare, föreningar och spelare. Vår uppfattning är att de som deltar i diskussionen sällan har vetenskapligt stöd för sina åsikter och argument. I de få studier som genomförts saknas barn och ungdomars perspektiv på toppning. Med denna studie vill vi belysa detta ämne från barn och ungdomars perspektiv och undersöka om det finns något samband mellan deras fysiska självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och deras åsikter om toppning.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka om det finns något samband mellan fysisk självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och åsikter om toppning inom ungdomsfotboll.

Frågeställningar

1. Vad tycker barn och ungdomar om toppning?
2. Finns det någon skillnad mellan pojkar och flickors åsikter om toppning?
3. Finns det något samband mellan självskattad idrottslig kompetens och hur barn och ungdomar tycker om toppning?
4. Finns det något samband mellan självskattad idrottslig kompetens och åsikter om hur toppning påverkar fotbollsspelande pojkar och flickors utveckling?
5. Finns det något samband mellan barn och ungdomars uppfattning om de får vara med i ett toppat lag och deras självskattade idrottsliga kompetens?

2. Bakgrund

2.1. Teoretisk referensram

Vår teoretiska referensram utgår från att toppning är negativt (RF, 2005). När toppning förekommer finns det risk att de barn och ungdomar som inte får vara med får en lägre självkänsla. De upplever att de inte är tillräckligt duktiga eller kompetenta (Hinic, 2004). Barnen kan också tappa motivationen och glädjen till att idrotta. Detta kan få dem att välja bort idrottandet och helt sluta vara fysiskt aktiva (Wong & Bridges, 2001).

2.2. Definitioner

Nedan följer definitioner av de mest centrala begreppen i denna undersökning.

2.2.1. *Toppning*

Definitionen av begreppet "toppning" varierar inom den vetenskapliga litteraturen och förefaller vara synonymt med selektering och tidig specialisering. Selektion innebär att lagen formas utifrån uppfattningen att en del barn och ungdomar är bättre än andra och därmed får fördelar under en match, turnering eller motsvarande. Dessa fördelar kan till exempel vara en given plats i laget, mer speltid eller en spelarposition som anses vara attraktiv (Redelius, 2002).

Tidig specialisering innebär att barn och ungdomar i tidig ålder tränar mycket i endast en idrott, samtidigt som man exkluderar andra idrotter (Jayanthi, Pinkham, Dugas, Patrick & Labella, 2013). I föreliggande studie används dock RF:s (2005) definition av "toppning" som lyder: "de bästa spelarna blir uttagna till match medan de mindre bra spelarna inte blir uttagna. Det kan även vara att speltiden i en match fördelas ojämnt då de bästa spelarna får spela mer än övriga lagkamrater".

2.2.2.1. *Självkänsla*

Självkänsla är ett begrepp som innehåller tre underkategorier; kognitiv, social och fysisk självkänsla (Whitehead, 1995). Självkänsla handlar om hur man värderar sig själv och hur trygg och tillfreds en person är med sig själv (Weiss & Ebbeck, 1996). Den uppstår och utvecklas genom samspel mellan individen och omgivningen samt våra erfarenheter (Sonstrom, 1997).

2.2.2.2. *Fysisk självkänsla*

Fysisk självkänsla handlar om vår motivation till att vara fysiskt aktiva och även en välbefinnande hälsa. Fysisk självkänsla kopplas ofta till känslor som stolthet, tillfredsställelse samt tro på sin fysik (Fox & Corbin, 1989).

2.2.3. *Nivåanpassning*

Nivåanpassning är när lagen delas in i fler grupper utifrån deras kunskaper och färdigheter. Detta kan ske både på träning och på match. Alla får dock vara med, men efter sina egna förutsättningar (Riksidrottsförbundet, u.å.).

2.3 Tidigare forskning

I dag finns det mycket begränsad forskning om toppning och få studier har således genomförts. Mot bakgrund av detta inkluderas även forskning om selektering, utslagning och tidig specialisering. Vi har letat efter forskning som stödjer toppning, selektering och tidig specialisering utan resultat.

2.3.1. Allmänt om toppning

Ett av barn- och ungdomsidrottens övergripande mål är att verksamheten ska anpassas till barn och ungdomars prestationsnivå samtidigt som den ska vara leklysten och skapa ett intresse för idrotten som varar hela livet (Riksidrottsförbundet 2005). Barn- och ungdomsidrottens verksamhet har således ett brett syfte; den ska dels förbättra och gynna goda idrottsliga prestationer, men även förbättra vår hälsa.

Forskning visar i dag att toppning och selektion börjar redan i 5-12 års ålder i föreningar med barn- och ungdomsverksamhet (Peterson, 2004).

2.3.2 Orsaker till toppning

En av de huvudsakliga anledningarna till att toppning förekommer är att många ledare anser sig veta vilka som är talanger redan i tidig ålder, och därmed kommer att bli framgångsrika inom fotboll, samt viljan att vinna matcher, turneringar eller motsvarande (Redelius, 2002).

En annan orsak till toppning som framkom i RF:s studie (2005) var att ledare själva ibland omedvetet spelade med det bästa laget för att vinna matcher och cuper. Peterson (2004) skriver att det stora antalet ungdomsspelare gör att ledare anser sig kunna välja bort de barn och ungdomar som inte kommit lika långt i sin fotbollsutveckling och istället satsa på barn och ungdomar som kommit längst i fotbollsutvecklingen. Många fotbollsföreningar börjar med tidig elitsatsning och väljer därmed bort barn i tidig ålder genom att tvinga ut dessa från verksamheten och satsa på de barn och ungdomar man tror kan nå en plats i ett framtida elitlag.

Dahlin (Idrottsforum, 2004) skriver att det finns en selektionsprocess inom de flesta idrotter. Denna process startar tidigt för att få fram så många talanger som möjligt. De som är ansvariga för denna process är idrottsledare som ofta har begränsad kunskap om psykologi, barn och ungdomars speciella behov liksom skillnader i fysisk och psykisk utveckling.

2.3.3 Konsekvenser av toppning

Enligt RF (2005) resulterar toppning i att barn och ungdomar som anses vara bra, och därmed får mer speltid, också får högre självkänsla och bättre välbefinnande. Det omvända, det vill säga barn och ungdomar som inte får vara med i samma utsträckning, förväntas få lägre självkänsla. Målsättningen är dock att skapa positiva idrottsliga upplevelser för barn och ungdomar i syfte att stärka deras självbild positivt (Riksidrottsförbundet, 2005).

I sammanhang då lag toppas kan barn och ungdomar få uppfattningen att det är normalt att vissa barn premieras före andra. När detta sker fostras barn och ungdomar i en mer elitinriktad syn på idrotten där selektering och utslagning är accepterat (Riksidrottsförbundet, 2005). Barn- och ungdomsidrott borde istället handla om att träningen ska vara lagom utmanande där alla ska få vara med så länge det bara går (Riksidrottsförbundet, 2011).

Enligt Helsen, Winckel och Williams (2007) kommer de spelare som anses bättre ha en prestationsfördel som gör att de får mer uppskattning från tränarna. Detta ger dem mer motivation till att fortsätta utvecklas som spelare. Den ökade motivationen tillsammans med

att de presterar bättre för tillfället kommer att göra att de väljs före de barn som anses vara sämre. De får mer speltid och mer uppskattning av tränare och det leder till en stor fördel för dem (Helsen et al., 2007).

Forskning visar att det är mycket svårt att avgöra i tidig ålder om vilka ungdomsidrottare som kommer att nå eliten som vuxna. Det finns många faktorer att ta i beaktande och den som är stjärna i ungdomsåren behöver inte alls vara det i vuxen ålder. Forskningen menar att det viktigaste är att ha roligt och njuta av stunden i de yngre åldrarna utan att kräva framgång. Att känna press och ett för stort resultatfokus kan få barn och ungdomar att tröttna, leda till att de får en sämre självkänsla och därmed sluta tidigt med sin idrott (Riksidrottsförbundet, 2011).

När toppning förekommer finns det risk att de barn som inte får vara med får en lägre självkänsla. De upplever att de inte är tillräckligt duktiga eller kompetenta (Hinic, 2004).

Barnen kan också tappa motivationen och glädjen till att idrotta. Detta kan få dem att välja bort idrottandet och helt sluta vara fysiskt aktiva (Wong & Bridges, 2001).

2.3.4 Ungdomarnas åsikter om toppning

RF (2005) genomförde en intervjustudie för att ta reda på vad ungdomar tyckte om toppning. De tillfrågade ungdomarna tyckte att toppning i vissa fall kunde vara positiv då de fick en större chans att vinna matcherna. Många barn ansåg dock att det var orättvist och ledde till en sämre självkänsla och tappad motivation. Det var ofta, enligt studien, som de ungdomar som uppfattades som sämre tyckte att toppning var positivt, medan de lite bättre tyckte att det blev orättvist att de fick spela hela tiden medan övriga lagkamrater fick sitta på bänken. Det fanns barn som ansåg att alla skulle spela lika mycket, men ju äldre de blev desto mindre fokus lade ungdomarna på detta (Riksidrottsförbundet, 2005).

2.3.5 Toppning och fotboll

2.3.5.1 Svenska Fotbollsförbundets ställningstagande kring toppning

SvFF är anslutna till RF och delar därmed samma värderingar och synsätt på ungdomsidrotten. SvFF menar att en elitinriktad verksamhet ofta innebär höga förväntningar och stor press på barnen samtidigt som tidig specialisering är ett faktum. Några barn och ungdomar utvecklas och blir framgångsrika, medan andra kommer att sluta tidigt - något som går emot RF:s tankar och idéer om att skapa ett livslångt intresse för idrotten. SvFF lutar sig emot att erfarenhet och forskning som visar att sannolikheten för att få fram spelare som gått hela vägen genom en elitverksamhet till elitfotbollen är liten (Svenska Fotbollsförbundet, u.å.). SvFF vill istället att barn och ungdomar har glädje och tillgång till en positiv fotbollsmiljö där de kan känna sig trygga, samtidigt som de vistas i en omgivning där de inte känner rädsla för att få kritik eller bli negativt bedömda för sina prestationer. Detta leder därmed till ett bättre välbefinnande och bättre fysisk självkänsla tack vare fotbollen (Svenska Fotbollsförbundet, u.å.).

SvFF tar även upp att en positiv idrottsmiljö bör ta hänsyn till barnens mognad och behov utifrån deras fysiska och psykologiska förutsättningar. Tar man hänsyn till detta får barnen också möjlighet att utvecklas både idrottsligt och socialt (Svenska Fotbollsförbundet, u.å.).

2.3.5.2 England och Kinas ställningstagande kring toppning

Internationellt är begreppet toppning och andra nära relaterade begrepp som till exempel talangutveckling, sannolikt mer förekommande jämfört med Sverige.

I England finns EPPP som är fotbollsförbundets policy för talangutveckling. Den gäller för spelare i åldrarna 5-21 år. Syftet och målet med policyn är att utveckla och fostra de bästa spelarna i så kallade akademier. Dessa spelare ska få alla förutsättningar för en lång och framgångsrik fotbollskarriär. För att nå dit är visionen att stärka ungdomsverksamheten och dess akademier med bättre spelare, bättre träningar och bättre tränare. Ett av verktygen för att lyckas med detta är att tidigt rekrytera talangfulla spelare från breddklubbarna till de olika elitsatsande akademierna (Premier League, 2011).

EPPP-dokumentet står det följande:

Successful talent identification and recruitment of players of all ages is vital to the future prosperity of all clubs. This provision extends throughout the operation of the club; from young players aged 5 years playing in the Development Centers, through to senior first team professionals (Premier League, 2011:75).

Det engelska fotbollsförbundet är övertygat om att de kan fostra professionella spelare till högsta ligan genom att få de bästa ungdomsspelarna till att träna i "rätt" miljö med lika bra spelare samt kompetenta tränare (Premier League, 2011).

Kina har tagit fram ett idrottssystem där man på ett effektivt sätt producerar och utvecklar idrottare till att vinna mästerskap och olympiska spel. Systemet går ut på att de selekterar barn redan i femårsåldern och skickar de mest talangfulla ungdomarna till specialiserade idrottsskolor med fokus på att utveckla dessa till världsstjärnor. Över 400 000 kinesiska barn går i idag i speciella idrottsskolor (Centrum för idrottsforskning, 2011).

Barnen tränar i genomsnitt mellan sex till tio timmar per dag beroende på ålder. Träningarna leds av välutbildade instruktörer med tillgång till avancerad utrustning. I utbyte krävs det att barnen lägger all sin energi och fokus på att träna och prestera i form av utveckling och resultat (Centrum för idrottsforskning, 2011).

I Sverige har SvFF som ställningstagande att barn- och ungdomsidrotten ska såväl främja deltagande som skapa positiv idrottsmiljö samt ta hänsyn till barn och ungdomars mognad och behov utifrån individuella fysiska och psykologiska förutsättningar.

2.3.6. Självkänsla

Självkänsla handlar om hur man värderar sig själv och hur individen känner sig trygg och tillfreds med sig själv (Weiss & Ebbeck, 1996). Aspekter som påverkar en individs självkänsla är hur kompetent och värdefull personen känner sig samt hur hon eller han är förmögen att lösa olika situationer (Ahlgren, 1991). Andra aspekter kan vara vilka mål och ambitioner individen har samt vilken social situation individen vistas i då hon eller han skapar uppfattningen. En person samlar positiv och negativ respons som hon eller han fått från andra personer under livet och värderar sig själv efter de samlade intrycken (Björklid & Fischbein, 1996).

Vissa forskare menar att alla individer ärver en positiv eller negativ inställning till livet beroende på genetiskt anlag. Detta anlag kan bli avgörande för ens självkänsla i framtiden (Kendler, Gardner & Prescott, 1998). Med en positiv inställning till livet blir det lättare för en person att bygga upp och forma en stark självkänsla medan en negativ person får det svårare. Får du ett negativt anlag spelar omgivningen en viktigare roll i utvecklingen av en positiv självkänsla hos individen jämfört med personen med positiva anlag (Johnson, 2003).

Självkänsla uppstår och utvecklas genom samspelet mellan individen och omgivningen samt våra erfarenheter (Sonstrom, 1997). Barn har ett behov av att bli sedda och förstådda av sin omgivning samt att de behöver få bekräftelse för att självkänslan ska vara välbefinnande. För ett barn inte den respons och bekräftelse den behöver kan barnet utveckla en sämre självkänsla (Björklid & Fischbein 1996).

2.3.6.1 Fysisk självkänsla

Global självkänsla är ett hierarkiskt begrepp som innehåller tre underkategorier; kognitiv, social och fysisk självkänsla (Whitehead, 1995). Exempelvis påverkas den sociala självkänslan av hur andra uppfattar individen i exempelvis klubblaget och vilket erkännande den får från sina lagkamrater. Av dessa tre ovan nämnda underkategorier är den fysiska självkänslan den som påverkar den globala självkänslan mest (Harter, 1999). Den fysiska självkänslan består av fyra undergrupper; idrottslig kompetens, kroppsattraktivitet, fysisk styrka samt fysisk kondition (Raustorp, 2005). Den fysiska självkänslan har betydelse för vår motivation till att vara fysiskt aktiva och därmed vår hälsa. Fysisk självkänsla kopplas ofta till känslor som stolthet, tillfredsställelse samt tro på sin fysiska förmåga (Fox & Corbin, 1989).

Forskning har visat att ungdomar som varje vecka utövar träning i högre utsträckning har en hög fysisk självkänsla (Raustorp, 2013). Ungdomars självkänsla påverkar därmed deras livsstil där exempelvis en ungdom som har hög självkänsla ofta har ett mer fysiskt aktivt liv än de ungdomarna med mindre skattad självkänsla (FYSS, 2008). Fox (2000) redovisade att skolbarn i tioårsåldern som rörde sig väldigt mycket (över 12000 steg per dag) hade en högre fysisk självkänsla än de som rörde sig mindre. Ericsson och Cederberg (2009) kunde även de visa att ungdomar som var fysiskt aktiva hade en hög självkänsla i jämförelse med de ungdomar som var mindre fysiskt aktiva.

Om ett barn ser sitt idrottande som viktigt ökar barnets fysiska självkänsla när barnet lyckats med något bra inom idrotten. Ett barn som inte tar sitt idrottande på lika stort allvar vare sig ökar eller försämrar sin fysiska självkänsla nämnvärt vid sämre eller bättre prestation (Alhgren, 1991). Det är endast de framgångar som verkligen betyder något för individen som kan stärka den upplevda självkänslan (Johnson, 2003). Hög självkänsla kopplas ofta ihop med att individen känner ett välbefinnande, har känslomässig stabilitet, hög stresstålighet och att personen är lycklig (Raustorp, 2013).

Andra slutsatser som forskningen visade var att i miljöer där individen hade positiva upplevelser av både sin idrott samt fick känna sig sedd hade en ökad tilltro till sin egen förmåga (Ericsson & Cederberg, 2009).

3. Metod

3.1 Metodval

Föreliggande studier genomfördes med en kvantitativ metod och data samlades in med enkäter. Enkäter förefaller vara lämpligt datainsamlingsinstrument i studier som avser inkludera ett större urval i syfte att undersöka eventuella samband mellan två eller flera variabler. Enkäter är en effektiv metod för insamling av kvantitativa data (Denscombe, 1998).

Enkäter är ett bra instrument för att mäta människors åsikter och känslor (Trost, 2007) och det var barn och ungdomarnas åsikter samt känslor vi var intresserade av att ta reda på. En skriftlig enkät innebär att forskare och läsare troligtvis får en mer sann bild av personers åsikter om ämnen (Larsson, Lilja & Mannheimer, 2005).

3.2 Urval

Urvalet bestod av 59 fotbollsspelande pojkar (n=59) och 34 fotbollsspelande flickor (n=34) från tre föreningar i Västra Götaland. Åldersintervallen var 12-15 år och fördelades enligt: 12 (n=30), 13 (n=25), 14 (n=24) och 15 (n=14) år. De tre fotbollsföreningarna beskrev sig själva som breddklubbar där elitsatsning inte förekommer.

3.3 Enkät

Enkäten inleddes med ett missivbrev i vilket undersökningens huvudsakliga syfte presenterades tillsammans med beskrivning av urval, datainsamlingsmetod, databearbetning och framtida implikationer. Missivbrevet var utformat efter Etikprövningsnämndens riktlinjer för forskarpersonsinformation. Därefter följde påståenden om toppning och fysisk självkänsla.

3.3.1 Påståenden om toppning

Enkätfrågorna om toppning bestod av fyra egenformulerade påståenden om toppning följt av svarsalternativ på en fyrgradig skala från ”instämmer helt” till ”tar helt avstånd”. Således exkluderades ett neutralt svarsalternativ och syftet med detta var att få respondenterna att ta ställning och besvara påståendena utifrån dennes uppfattning (Trost, 2007).

3.3.2 CY-PSPP

Dessa påståenden om toppning följdes av frågor från det validerade och frekvent använda frågeformuläret Children and Youth Physical Self-Perception Profile (CY-PSPP) (Karteroliotis, 2008). CY-PSPP härstammar från Physical Self-Perception Profile (PSPP) som är ett verktyg för att mäta självkänsla och dokumentera framsteg i självkänslan. PSPP fungerar som ett självuppskattningsinstrument kopplat till fysisk självkänsla och är validerad och godkänd som tillförlitlig (Karteroliotis, 2008). År 1995 vidareutvecklade Whitehead PSPP till CY-PSPP som är anpassat för barn och ungdomar. CY-PSPP består av 36 frågor som mäter den fysiska självkänslan hos barn och ungdomar och inkluderar fyra subgrupper (fysisk styrka, idrottslig kompetens, fysisk kondition och kroppsattraktivitet)(Karteroliotis, 2008).

Validitet och tillförlitlighet har bekräftats i flera studier (Eklund, Whitehead & Welk, 1997, Hagger, Ashford & Stambulova, 1998). CY-PSPP har även blivit översatt till svenska, och är testad för validitet och tillförlitlighet i Sverige och är godkänd för barn ända ner till nio års

ålder (Raustorp, Ståhle, Gudasic, Kinnunen & Mattsson, 2005). Med hjälp av CY-PSPP kan man undersöka barn och ungdomars fysiska självkänsla. Det är barnets egen värdering om de fysiska förutsättningar som är viktigt. Via delskalan fysisk självkänsla får man fram summan av den fysiska självkänslan hos en individ (Raustorp, Mattsson, Svensson & Ståhle, 2006).

I föreliggande undersökning användes de sex frågor om idrottslig kompetens som är särskilt utarbetade för ungdomar. I enkäten ska respondenten besvara påståenden, exempelvis "en del ungdomar är duktiga på många olika idrottsaktiviteter" men "andra ungdomar känner inte att de är speciellt bra när det handlar om idrott" genom att först ta ställning till vilket påstående som passar bäst in på dem och därefter välja om man instämmer helt eller delvis (Raustorp, 2013).

Vårt syfte med att använda CY-PSPP var att undersöka ungdomars fysiska självkänsla i relation till påståenden om toppning. Eftersom vi ville ha en hög svarsfrekvens ansåg vi att enkäten inte skulle vara alltför lång. En kortare enkät kan även på ett enkelt sätt ifyllas i samband med träningar. Därför valde vi att endast inkludera frågor från en subgrupp. De sex frågor som inkluderades i denna undersökning avser subgruppen idrottslig kompetens. Vi tror att barn och ungdomars uppfattning om deras idrottsliga kompetens har ett samband med om de får vara med i ett toppat lag. Därför ansåg vi att de frågorna var mest lämpade för vår studie.

I instruktionerna för CY-PSPP anges att datainsamlingsansvarig bör finnas tillhands och besvara eventuella frågor som kommer upp i samband med ifyllandet av enkäten (Raustorp, 2013). På grund av tidsbegränsning kunde vi inte närvara vid ifyllandet av enkäter.

3.5 Genomförande

Totalt tre fotbollsföreningar kontaktades och fick förfrågan om att delta i denna studie. I samband med detta informerades fotbollsföreningens ansvariga om undersökningens syfte via såväl missivbrev och enkät som personlig kommunikation. De ansvariga från respektive fotbollsförening som accepterade inbjudan blev ombudade att via ungdomslagets lagledare lämna ut och samla in enkäterna där vi även kontaktade lagledarna och förklarade instruktionerna av genomförandet. Med hänsyn till tidsaspekten deltog inte vi i datainsamlingen. De ifyllda enkäterna hämtades hos respektive fotbollsförenings ungdomsansvarig eller hos berörd ledare.

3.6. Databearbetning och analys

Insamlade data bearbetades och svaren kodades om till siffror. Vi skapade en databas och registrerade samtliga enkäter i SPSS. För att undersöka sambandet mellan ställningstagande kring toppning och idrottslig kompetens analyserades insamlade och bearbetade data med det icke-parametriska testet Spearman's rang korrelation. Svartalternativen på enkätens påståenden om toppning tilldelades koder enligt följande: "instämmer helt" (4), "instämmer delvis" (3), "tar delvis avstånd" (2) och "tar helt avstånd" (1). Svaren på enkätfrågorna från CY-PSPP summerades i syfte att skapa ett index. Detta index antog värden mellan 6-24 och ju högre siffra, desto högre idrottslig kompetens och vice versa. En positiv korrelationskoefficient innebar således att ju mer respondenten håller med om ett påstående, desto högre index för idrottslig kompetens. Styrkan på korrelationsanalysen bedömdes enligt följande: "svag" (0-0.2), "måttlig" eller "moderat" (0.3-0.6) och "stark" (0.7-1.0) (Brace, Kemp & Snelgar, 2006). Signifikansnivån sattes till 0,05.

Frågeställningen ” Vad tycker barn och ungdomar om toppning?” besvarades genom en deskriptiv analys på fråga 1 och 2. För att ta reda på om deltagarna hade en hög fysisk självkänsla gjorde vi en deskriptiv analys på fråga 4 där vi även undersökte medelvärdet.

För att svara på frågeställningen ”Finns det någon skillnad mellan pojkar och flickors åsikter om toppning?” delades insamlade data in efter kön. Efter det genomfördes en deskriptiv analys på enkätfråga 1.

I syfte att besvara frågeställningen ”Finns det något samband mellan självskattad idrottslig kompetens och vad barn och ungdomar tycker om toppning?” gjordes ett bivariat korrelationstest med hjälp av Spearmans korrelationskoefficient. Vi använde data från enkätfråga 1 och index från CY-PSPP som variabler. För att besvara frågeställningen ”Finns det något samband mellan självskattad idrottslig kompetens och åsikter om toppning är bra för fotbollsspelande pojkar och flickors utveckling?” analyserades data med samma korrelationstest och vi använde data från fråga 2 och indexet från CY-PSPP som variabler. Samma procedur, fast med data från fråga 4, genomfördes för att besvara frågeställningen ”Finns det något samband mellan barn och ungdomars uppfattning om de får vara med i ett toppat lag och deras självskattade idrottsliga kompetens?”.

3.7. Etiska överväganden

I enkätens medföljande missivbrev beskrevs undersökningens syfte, urval, datainsamlingsmetod, databearbetning och framtida implikationer. Vår enkät är helt konfidentiell och anonym. Vi har använt koder istället för namn när barnen och ungdomarna svarat på enkäten och endast respondenten har kännedom om koden. Anonymitet innebär att ingen vet om vem som fyllt i enkäten. Med andra ord ska det vara omöjligt för utomstående att ta del av uppgifterna. Vi uppgav inte föreningstillhörighet på enkäten i syfte att ytterligare säkra deltagarens anonymitet (Trost, 2007).

Det ska vara frivilligt att delta i studier (Vetenskapsrådet). Vi har förklarat noggrant för de ungdomsansvariga samt ungdomsledarna som delat ut enkäterna att deltagandet är helt frivilligt. Vi har förklarat syfte samt upplägg både skriftligt och muntligt för ungdomsledarna som delat ut enkäterna. Vi har också varit noga med samtycke från de berörda; ungdomsansvariga, ungdomsledarna och självfallet de deltagare som varit med i studien. Enligt informationskravet ska de som är med i studien när som helst kunna avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet).

Även detta har deltagarna informerats om både skriftligt och muntligt. Om deltagarna är under 15 år ska samtycke även komma från föräldrarna (Vetenskapsrådet). Eftersom vi inte kunde närvara vid samtliga enkätutdelningar har deltagarna instruerats om att ta med sig missivbrevet hem till föräldrarna där studiens upplägg och syfte förklaras noggrant. Föräldrarna har sedan kunnat mejla tillbaka till angivna mejladresser i missivbrevet ifall de inte samtycker till deras barns medverkan i studien. Ingen förälder har dock hört av sig angående att de vill avbryta sitt barns medverkan i denna studie.

Ämnet toppning är känsligt och kontroversiellt. Det finns mycket åsikter om ämnet och denna studie kan uppfattas som etiskt känslig - dock anser vi att det är viktigt att barn och ungdomars egna åsikter om toppning bör belysas. Vi anser även att det är intressant att kunna se sambandet mellan barn och ungdomars fysiska självkänsla i relation till deras åsikt om toppning och dess konsekvenser.

Vi har i vårt arbete utgått ifrån de etiska principer som forskare ska ta hänsyn till. Arbetet är utformat på ett sätt som gör att ungdomarna inte kan skadas av deras svar i enkäten (Denscombe, 1998).

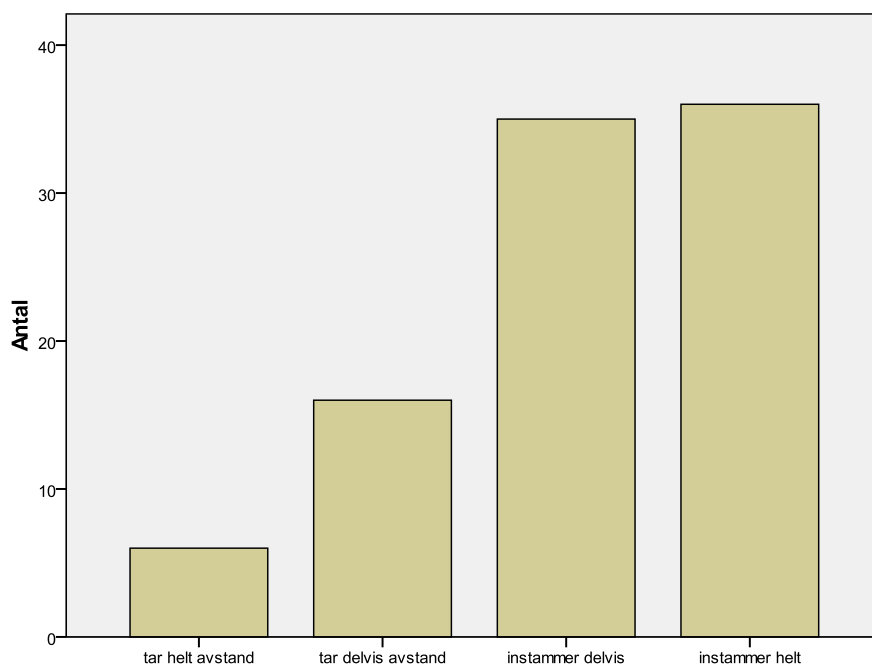
3.8 Bortfallsanalys

Ett externt bortfall är när en individ väljer att inte delta i besvarandet av enkäten. Ett internt bortfall är när en individ svarar på ett felaktigt sätt. Vanligtvis när man genomför en gruppenkät ger den ett relativt litet externt bortfall. När frågeformuläret handlar om ett känsligt ämne ökar vanligtvis både det externa och interna bortfallet (Larsson, Lilja & Mannheimer, 2005).

Vi delade ut totalt 182 enkäter och fick tillbaka 102 ifyllda enkäter. Det ger ett bortfall på 44 %. Detta bortfall beror till stor del (38.5 % av de utdelade enkäterna) på att en ungdomsansvarig i en av föreningarna missat att dela ut enkäterna i tid. Av de 102 enkäter vi fick tillbaka var 9 felaktigt ifyllda. Det ger ett internt bortfall på 4,95 % av de 182 utdelade enkäterna. Ytterligare enkäter var fel ifyllda, men vi korrigerade detta med hjälp av imputering (Körner & Wahlgren, 2012). Imputering kan man använda när två personer besvarat alla frågor nästan identiskt med ett undantag. Om undantaget är felaktigt ifyllt kan man ändra svaren så de blir likadana (Körner & Wahlgren, 2012). Det var inte någon individ som valde att avstå från att fylla i enkäten, så vi hade inget externt bortfall. Totalt använde vi oss av 93 godkända enkäter (51 % av alla utdelade enkäter).

4. Resultat

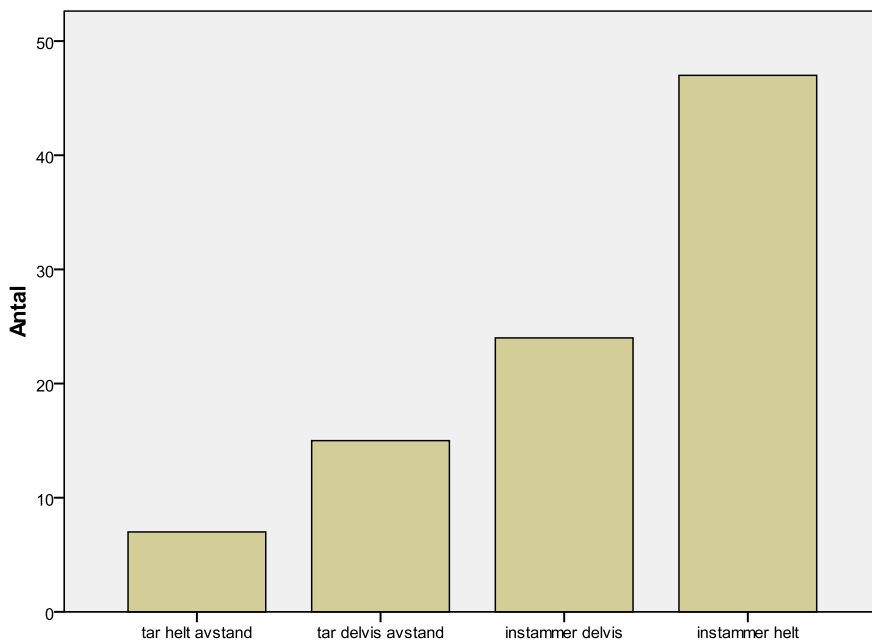
Deltagandet i studien var sammanlagt 93 respondenter från tre olika fotbollsföreningar i Västra Götaland. Av dessa 93 respondenter var 59 pojkar och 34 var flickor.

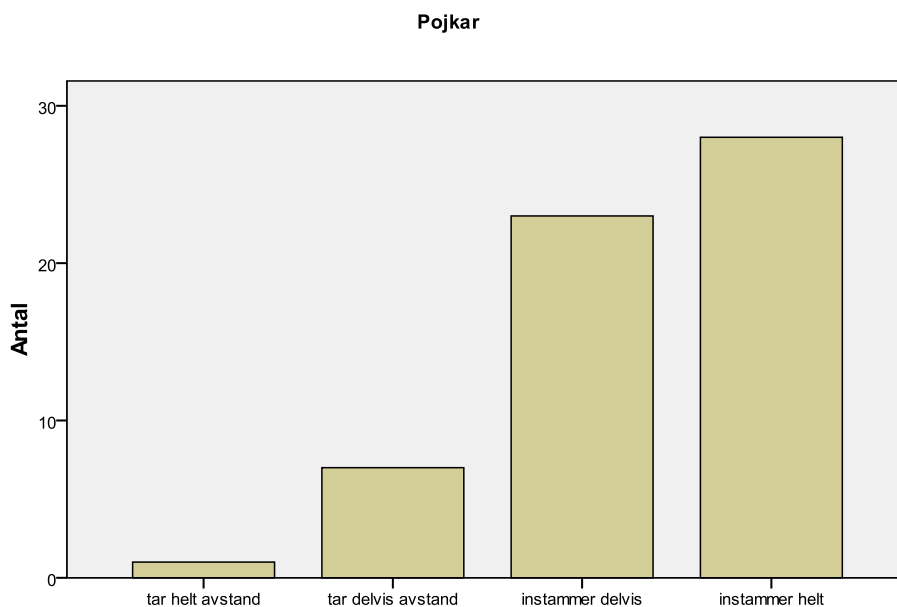
Figur 1. Fördelning av svaren för påståendet ”jag tycker toppning är bra” fördelat på svarsalternativen ”tar helt avstånd”, ”tar delvis avstånd”, ”instämmer delvis”, ”instämmer helt och hållet” (n=93).

En klar majoritet av våra deltagare ansåg att toppning är bra. Totalt 71 (76,3 %) av respondenterna instämde helt (38,7%) eller instämde delvis (37,6 %) att toppning var bra, medan 22 av deltagarna tog helt avstånd (6,5 %) eller delvis avstånd (17,2 %) från toppning (Figur 1).

En klar majoritet av våra deltagare ansåg även att toppning gynnar deras utveckling. Totalt 71 (76,3 %) av respondenterna instämde helt eller delvis att toppning är bra för deras utveckling, medan 22 (23,7 %) av respondenterna tog helt eller delvis avstånd från att toppning gynnar deras utveckling (Figur 2).

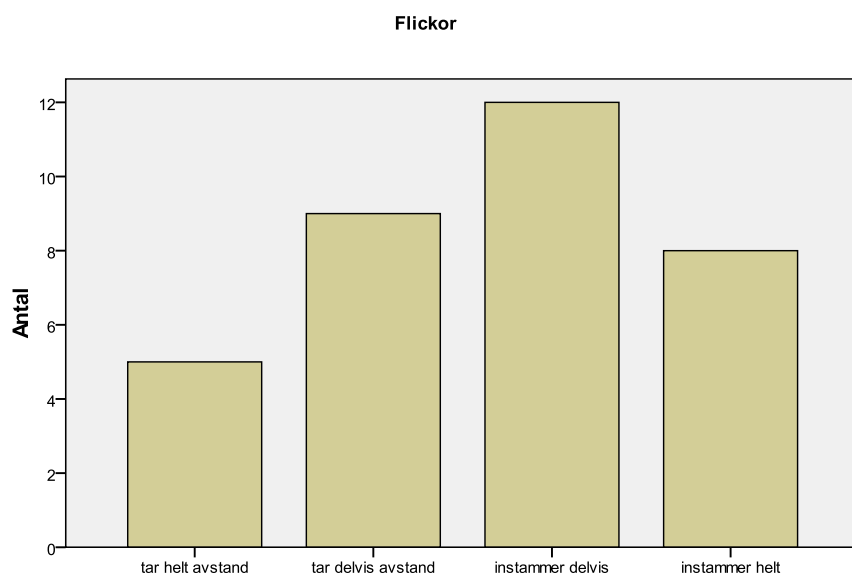

Figur 2. Fördelning av svar för påståendet ”jag tycker toppning är bra för min utveckling” fördelat på svarsalternativen ”tar helt avstånd”, ”tar delvis avstånd”, ”instämmer delvis”, ”instämmer helt och hållet” (n=93).

Figur 3. Resultat för påståendet ”jag tycker toppning är bra” där endast pojkar inkluderats fördelat på svarsalternativen ”tar helt avstånd”, ”tar delvis avstånd”, ”instämmer delvis”, ”instämmer helt och hållet” (n=59).

En klar majoritet av våra manliga deltagare ansåg att toppning är bra. 51 (86,5 %) av respondenterna instämde helt (47,5%) eller instämde delvis (39 %) att toppning var bra medan endast 8 (13,6 %) av deltagarna tog helt avstånd (1,7 %) eller delvis avstånd (11,9 %) från toppning (Figur 3).

Figur 4. Resultat för påståendet ”jag tycker toppning är bra” där endast flickor inkluderats fördelat på svarsalternativen ”tar helt avstånd”, ”tar delvis avstånd”, ”instämmer delvis”, ”instämmer helt och hållet” (n=34).

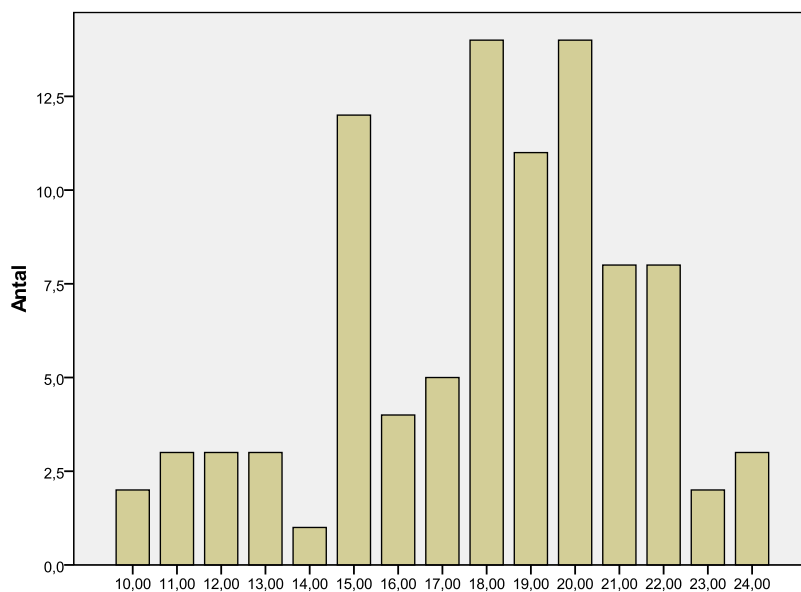
Det var mer spridda svar bland våra kvinnliga deltagare. 20 (58,8 %) av respondenterna instämde helt (23,5%) eller instämde delvis (35,3 %) att toppning var bra medan 14 (41,2 %) av deltagarna tog helt avstånd (14,7 %) eller delvis avstånd (26,5 %) från toppning (Figur 4).

Tabell 1. Resultat för korrelationsanalyser mellan påståenden om toppning och självskattad idrottslig kompetens, där flickor och pojkars svar separerats

Påstående	r	p	n
<i>Pojkar</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.172	0.96	59
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.200	0.64	59
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.376	0.02	59
<i>Flickor</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.647	<0.001	34
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.679	<0.001	34
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.656	<0.001	34

Sambanden mellan pojkars svar och indexet för idrottslig kompetens var icke signifikant och svagt på påståendet 1, ”jag tycker toppning är bra” ($r=0,172$, $p>0,05$, $n=59$) och påståendet 2, ”jag tycker toppning är bra för min utveckling” ($r=0,200$, $p>0,05$, $n=59$). Det innebär att vi inte kan dra några slutsatser på de påståendena. Det fanns dock ett signifikant moderat samband ($r=0,376$, $p<0,05$, $n=59$) mellan indexet och påståendet 4, ”jag skulle få vara med i det toppade laget”. Det innebär således att de pojkar som uppfattade att de skulle få vara med i det toppade laget, hade högre självskattad idrottslig kompetens (Tabell 1).

Vidare hittades ett signifikant, nästan starkt samband ($r=0,647$, $p<0,001$, $n=34$) för flickor mellan påståendet ”jag tycker toppning är bra” och indexet för idrottslig kompetens (Tabell 1). Det betyder att de flickor med högre självskattad idrottslig kompetens flickor tyckte att toppning var bra. På liknande sätt visade resultatet ett samband mellan påståendet ”jag tycker toppning är bra för min utveckling” och indexet för idrottslig kompetens hade ett signifikant, nästan starkt samband ($r=0,679$, $p<0,001$, $n=34$). Det betyder att flickor med högre självskattad idrottslig kompetens håller med om att toppning är bra för deras utveckling. Sambandet för flickor mellan påståendet ”jag skulle få vara med i det toppade laget” och indexet för idrottslig kompetens var signifikant, nästan starkt ($r=0,656$, $p<0,001$, $n=34$). Det betyder att desto mer de anser att de får vara med i det toppade laget, desto högre självskattad idrottslig kompetens har de (Tabell 1).

Figur 5. Fördelning summerat index för CY-PSPP ($n=93$).

Respondenterna har överlag hög fysisk självkänsla ($m=18$, lägst: 10, högst: 24) (Figur 5).

Tabell 2. Resultat för korrelationsanalyser mellan påståenden om toppning och självskattad idrottslig kompetens

Påstående	r	p	n
<i>Antal</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.384	<0.001	93
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.433	<0.001	93
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.485	<0.001	93

Ytterligare signifikanta moderata samband ($r=0,384$, $p<0,001$, $n=93$) hittades mellan påståendet "jag tycker att toppning är bra" och indexet för idrottslig kompetens. Det innebar att de individerna som tyckte toppning var bra hade högre självskattad idrottslig kompetens än de som inte tyckte toppning var bra. Även i påståendet "jag tycker att toppning är bra för min utveckling" och den idrottsliga kompetensen hittades ett signifikant måttligt samband ($r=0,433$, $p<0,001$, $n=93$). Det innebar att de som ansåg att toppning var bra för deras utveckling hade högre självskattad idrottslig kompetens än de andra. Det fanns ett signifikant moderat samband ($r=0,485$, $p<0,001$, $n=93$) mellan påståendet "jag skulle få vara med i det toppade laget" och självskattad idrottslig kompetens. Det betyder att barnen och ungdomarna i vår studie som ansåg att de skulle få vara med i det toppade laget hade en signifikant högre självskattad idrottslig kompetens än de som ansåg att de inte skulle få vara med i det toppade laget (Tabell 2).

Tabell 3. Resultat för korrelationsanalyser mellan påståenden om toppning och självskattad idrottslig kompetens där åldrar separerats

Påstående	R	p	n
<i>12 år</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.366	0.023	30
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.507	0.002	30
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.577	0.001	30
<i>13 år</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.584	0.001	25
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.590	0.001	25
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.674	<0.001	25
<i>14 år</i>			
Jag tycker att toppning är bra	0.053	0.403	24
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.028	0.448	24
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.344	0.050	24
<i>15 år</i>			
Jag tycker att toppning är bra	-0.005	0.493	14
Jag tycker att toppning är bra för min utveckling	0.243	0.201	14
Jag skulle få vara med i det toppade laget	0.057	0.423	14

I de yngre åldrarna 12 och 13 år hittades ett signifikant moderat samband mellan åsikter om toppning och den självskattade idrottsliga kompetensen. För 12-åringar visade resultatet ett signifikant moderat samband ($r=0,507$, $p<0,05$, $n=30$) mellan påståendet "jag tycker toppning är bra för min utveckling" och indexet för idrottslig kompetens, samt mellan påståendet "jag

skulle få vara med i det toppade laget” och indexet ($r=0,577$, $p<0,05$, $n=30$). Det betyder att sambanden bland 12-åringarna mellan den självskattade idrottsliga kompetensen och att tycka att toppning är bra för deras utveckling blev starkare desto högre den idrottsliga kompetensen var. Det betyder också att de som ansåg att skulle få vara med i det toppade laget hade högre självskattad idrottslig kompetens än de som ansåg att de inte skulle få vara med. På liknande sätt, fast för 13-åringar visade resultatet ett signifikant måttligt samband ($r=0,584$, $p<0,05$, $n=25$) mellan påståendet ”jag tycker toppning är bra” och indexet. Sambandet mellan att tycka toppning var bra för utvecklingen och självskattad idrottslig kompetens var signifikant och moderat ($r=0,590$, $p<0,05$, $n=25$). Ytterligare ett signifikant, nästan starkt samband ($r=0,674$, $p<0,001$, $n=25$) hittades mellan påståendet ”jag skulle få vara med i det toppade laget” och den självskattade idrottsliga kompetensen. Dessa resultat innebär att de 13-åringarna med högre självskattad idrottslig kompetens ansåg att toppning var bra och även bra för deras utveckling. Framför allt betyder det att de som uppfattade att de skulle få vara med i det toppade laget hade en signifikant högre självskattad idrottslig kompetens än de andra. (Tabell 3)

För 14- och 15-åringar fanns endast ett signifikant samband mellan åsikter om toppning och indexet för idrottslig kompetens. Det enda signifikanta sambandet vi hittade var mellan 14-åringars självskattade idrottsliga kompetens och deras åsikt om de skulle få vara med i det toppade laget ($r=0,344$, $p=0,05$, $n=24$) (Tabell 3).

5. Diskussion

5.1. Resultatdiskussion

Syftet med vår studie var att undersöka om det fanns något samband mellan fysisk självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och åsikter om toppning inom barn- och ungdomsfotboll. Våra resultat visar att det finns flera intressanta samband. Ett signifikant måttligt samband upptäcktes mellan fysisk självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och åsikt om toppning. Det innebär att de som tyckte att toppning var bra hade en högre självskattad idrottslig kompetens än de barn och ungdomar som inte tyckte toppning var bra. Det går emot tidigare forskning, som visar att barn och ungdomar som uppfattades som bättre oftast ansåg att toppning var negativt, medan de som ansågs vara lite sämre var mer positivt inställda till toppning (Riksidrottsförbundet, 2005). Sambandet mellan de ungdomsspelare som hade en högre fysisk självkänsla och de som höll med om att toppning var bra för deras fotbollsutveckling var högt, samtidigt som sambandet mellan de barn och ungdomar med lägre fysisk självkänsla visade att de inte höll med om det påståendet.

Det finns överlag ett samband mellan toppning och barn och ungdomars självkänsla, enligt vår studie. När toppning förekommer finns det en möjlighet att barnen och ungdomarnas självkänsla kommer att påverkas. När de får vara med och spela i ett toppat lag kan de få en högre självkänsla än de barn som inte får vara med i det toppade laget. Detta ligger i linje med Riksidrottsförbundets (2005) studie som skriver att toppning resulterar i att barn och ungdomar som anses vara bättre och får mer speltid får en högre självkänsla. De menar också på det omvända, det vill säga att barn och ungdomar som inte får vara med i samma utsträckning, förväntas få en lägre självkänsla. Detta stämmer också överens med vad vi kommit fram till i vår studie där de barn och ungdomar som inte anser att de skulle få vara med i ett toppat lag har en lägre självkänsla.

Sambandet är starkt mellan flickors åsikter om toppning och deras fysiska självkänsla. Det är en väldigt stor skillnad när det gäller fysisk självkänsla mellan de flickor som anser att de får vara med i ett toppat lag och de som anser att de inte får vara med. De flickor som ansåg sig få vara med i det toppade laget hade en signifikant högre fysisk självkänsla än de flickor som ansåg sig inte få vara med i det toppade laget.

Enligt tidigare forskning tycker barn och ungdomar överlag att toppning är något orättvist och dåligt (Riksidrottsförbundet, 2005). Vårt resultat visar dock att 76 % av respondenterna ansåg att toppning är bra. Det är ett överaskande resultat då all tidigare forskning vi läst menar att toppning endast har negativa konsekvenser. Överlag var pojkar klart mer positivt inställda till toppning där 86,5 % av de manliga respondenterna höll med om påståendet ”jag tycker toppning är bra”. Flickor var mer tveksamt inställd till toppning där 41, 2 % tog avstånd från det påståendet.

I vår studie kom vi fram till att sambandet är starkare bland de yngre barnen (12-13 år) jämfört med de äldre (14-15 år). Resultatet visar ett tydligt signifikant samband mellan att få vara med i det toppade laget och självskattad idrottslig kompetens bland 12 och 13-åringar medan vi bland 14 och 15-åringar hittade endast svaga samband.

Forskning har visat att de barn och ungdomar som tycker att de är duktiga på det de håller på med har en högre självkänsla än de som uppfattar sig som mindre duktiga (DuBois et al., 2000). Forskning har även visat att de spelare som anser sig få spela i ett toppat lag får större

motivation och till att fortsätta träna och vilja utvecklas. De får mer speltid och mer uppskattning av tränare och det leder till en stor fördel för dem (Helsen et al., 2007).

Vår studie pekar på samma resultat. Sambandet mellan de 12 och 13-åringar med högre självkänsla och de som ansåg att de fick vara med i ett toppat lag var signifikant och positivt. En fråga vi kan ställa oss är, ska man ha så kallade första- och andralag i dessa åldrar? Vårt resultat visar att sambandet inte var lika stort bland 14 och 15-åringar. Det betyder att man kanske ska vänta med att dela in spelarna i olika lag tills de kommit in i dessa åldrar.

5.2. Metoddiskussion

Vi anser att vår studie har hög generaliserbarhet då vi har 93 deltagare från olika bakgrunder med olika åldrar, kön och fotbollsförutsättningar. Antalet deltagare gör att risken för att resultatet är en slump är väldigt liten. Vi har använt oss av det validerade frågeformuläret CY-PSPP som anses som väldigt tillförlig både i USA och i Sverige. Vårt eget formulär är simpelt och enkelt att fylla i, vilket gör att enkätens innehåll är svårt att misstolka.

Det finns dock brister i studien. Vi anser att det hade varit bättre ifall vi själva varit på plats och delat ut enkäterna tillsammans med ungdomsledarna. När deltagare ska svara på CY-PSPP ska forskarna vara närvarande för att förklara genomförandet på ett så tydligt sätt som möjligt (Raustorp, 2013). De få som svarade felaktigt och ingick som bortfall i vår studie hade misstolkat den delen av vår studie. Hade vi varit närvarande hade bortfallen troligtvis aldrig ägt rum. De 70 enkäter som inte blev ifyllda hade troligtvis blivit gjorda ifall vi själva delat ut dem själva till respektive lag. Vi anser även att det var ett misstag att vi inte genomförde någon pilotstudie innan enkätutdelningen. En sådan pilotstudie hade sannolikt hjälpt oss att upptäcka vissa brister i fyllandet av enkäterna.

Det låga antalet interna bortfallet (4,95 %) ser vi som en bra siffra. Det totala bortfallet (49 %) är vi dock inte alls nöjda med. Med ett mindre bortfall hade generaliserbarheten varit ännu högre.

Ett annat problem är att vissa barn och ungdomar kanske inte svarar helt sanningsenligt på enkäter. Många av frågorna är självskattningsfrågor om fysisk självkänsla. Våra deltagare är i en ålder där mycket händer med deras kroppar och huvuden. Detta kan göra att deltagarna har problem med att skatta sig själva och därmed svarar fel. I enkäten ingår en tydlig definition av toppning. Eftersom vi inte varit närvarande har deltagarna kanske inte läst igenom denna definition ordentligt och förväxlat toppning med nivåanpassning.

Om en individ inte förstått någon av frågorna i enkäten och behövt hjälp kunde vi inte hjälpa till. Detta kan ha lett till att denna individ tittat på hur personen bredvid fyllt i sin enkät och kopierat dennes svar.

5.3. Slutsats

Resultaten av denna studie visar att det finns ett samband mellan fysisk självkänsla med fokus på idrottslig kompetens och åsikter om toppning. Studien visar att barn och ungdomar som anser att de skulle få vara med i ett toppat lag har en högre självkänsla än de som anser att de inte skulle få vara med. Sambandet mellan åsikter om toppning och självskattad fysisk självkänsla var starkast bland de barn och ungdomar som var i 12 och 13-årsåldern. Det innebär att de 12 och 13-åringar som tycker toppning är bra har en högre fysisk självkänsla än de som tycker toppning är mindre bra.

Studiens resultat visar också att toppning anses vara bra och utvecklande av barn och ungdomar. Den visar också att pojkar är mer positiva till toppning än vad flickor är. Dock är sambandet mellan flickors fysiska självkänsla och åsikter om toppning starkare än vad det är bland pojkar.

5.4. Vidare forskning

Vi tycker att de intressanta fynden har väckt en del frågor och funderingar som skulle kunna besvaras i framtida forskning. Det hade varit spännande med ett betydligt högre deltagarantal för att verkligen se ifall vårt resultat speglar sambandet mellan toppning och den fysiska självkänslan bland ungdoms fotbollsspelare i Sverige. Det hade också varit intressant att undersöka varför sambandet är starkare bland 12 och 13-åringar jämfört med 14 och 15-åringar. En annan tanke är att det vore intressant att ta reda på bakomliggande faktorer till varför sambandet mellan toppning och flickors fysiska självkänsla är starkare jämfört med pojkars genom att göra en studie med betydligt fler flickor än vad vi haft i vår undersökning. Med tanke på att barnen och ungdomarna i vår studie är så positivt inställda till toppning hade det varit intresseväckande att göra en stor intervjustudie för att ta reda på varför de anser att toppning är bra.

Referenser

- Ahlgren, R-M.(1991). *Skolelevs självvärdering*. Almqvist & Wiksell International, Stockholm. Gotab: Stockholm 1991
- Björklid, P & Fischbein, S. (1996). *Det pedagogiska samspelet*. Lund: Studentlitteratur
- Brace, N., Kemp, R., & Snelgar, R. (2006). *"SPSS for Psychologists"*. Kina. Palgrave Macmillan
- Centrum för idrottsforskning. (2011). *För barnets bästa - En antologi om idrott ur ett barnrättsperspektiv*. Är barns tillväxt och mognad en selektionsfaktor inom idrotten (11-26)? Hämtad 2014-05-09 från http://www.gih.se/Documents/CIF/Uppdraget/2010/For_barnets_basta.pdf#page=62
- Denscombe, M. (1998). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Första upplagan. Studentlitteratur, Lund
- DuBois, D.L., Tevendale, H.D., Burk-Braxton, C., Swenson, L. P., & Hardesty, J.L. (2000). Self system influences during early adolescence: Investigation of an integrative model. *Journal of Early Adolescence*, 20, 32-43
- Eklund RC, Whitehead JR, Welk GJ. (1997). Validity of the children and youth physical self perception profile: A confirmatory factor analysis. *Res Q Exerc Sport* 1997;68: 249-256.
- Ericsson, I. & Cederberg, M. (2009). Fysisk aktivitet bland ungdomar som inte uppnår grundskolans mål: en enkät- och intervjuundersökning bland IV-elever i Malmö 2008. *SVEBIS årsbok*. 2009. Tillgänglig: <http://idrottsforum.org/articles/ericsson/ericsson-cederberg/ericsson-cederberg110330.html>
- Fox, K.R. (2000). *Self-esteem, self-perceptions and exercise*. *Int J Sport Exerc Psychol*. 2000; 31:228-40
- Fox, K, R, & Corbin, C. B (1989). The Physical Self Perception Profile: Development and preliminary validation. *Journal of Sport and Exercise Psychology*
- FYSS. (2008). *Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut. Tillgänglig: <http://fyss.se/wp-content/uploads/2011/02/FYSS-2008-hela-boken.pdf>
- Hagger M, Ashford B, Stambulova N. (1998). Russian and British children's physical self-perceptions and physical activity participation. *Ped Exerc Sci*. 1998; 10:137-152.
- Harter, S. (1999). *The construction of the self: A developmental perspective*. New York: Guilford Press.
- Helsen, W.F., Winckel, J.V., Williams, A.M (2005). The relative age effect in youth soccer across Europe. *Journal of sports science*. June 2005, 23(6), 629 – 636.

- Hinic, H. (2004). *Psykologiska, sociala och motivationsfaktorer inom ungdoms fotbollen* (Licentiatuppsats, psykologiska institutionen). Stockholm: Stockholms Universitet. Tillgänglig: <http://hh.diva-portal.org/smash/get/diva2:237735/FULLTEXT01>
- Idrottsforum. (2004) *Selektions- och rangordningslogiker inom svensk ungdoms fotboll*. Hämtad 2014-04-26 från <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson.html>
- Idrottsforum. (2004). *Kan idrott förbereda ungdomar för vuxenlivet eller slår den ut potentiella idrottsutövare?* Hämtad 2014-05-08 från <http://www.svenskalag.se/teamdata/files/1748/Rapport%20om%20idrott%20och%20ungdomar%201.pdf>
- Jayanthi, N., Pinkham, C., Dugas, L., Patrick, B. & Labella, C. (2013). *Sports specialization in young athletes: evidence-based recommendations*. *Sports Health* 5(3), 251-7. doi: 10.1177/1941738112464626.
- Johnson, M. (2003). *Självkänsla och anpassning*. Studentlitteratur, Lund.
- Karteroliotis, K. (2008), Validation of the Physical Self-Perception Profile among College Students, *Journal of Education and Human Development* 2(1). Hämtad 2014-05-02 från <http://www.scientificjournals.org/journals2008/articles/1283.pdf>
- Kendler, K. S., Gardner, C. O., & Prescott, C. A. (1998). A population-based twin study of self-esteem and gender. *Psychological Medicine*, 28, 1403-1409
- Körner, S. & Wahlgren, L. (2012): *Praktisk statistik*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, S., Lilja, J. & Mannheimer, K. (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Premier League. (2011). *Elite Player Performance Plan*. Hämtad 2014-04-20 från <https://www.goalreports.com/EPLPlan.pdf>
- Raustorp, A. (2005). *Physical activity, Body composition and physical self-esteem among children and adolescents*. (Doktorsavhandling). Stockholm: Neurotec Department, Division of Physiotherapy. Karolinska Institutet.
- Raustorp, A. (2013). *Fysisk aktivitet och fysisk självkänsla*. Uppsala: Kunskapsföretaget
- Raustorp, A., Mattsson, E., Svensson, K. & Ståhle, A. (2006). Physical activity, body composition and physical self-esteem. A three year follow-up study among adolescents in Sweden. *Scand J Med Sci Sports* 2006 16(4), 258-266
- Raustorp A, Ståhle A, Gudasic H, Kinnunen A, Mattsson E. Physical activity and Self-perception in School Children Assessed with the Children and Youth Physical Self-Perception Profile. *Scand J Med Sci Sports*. 2005; 15(2): 126-34
- Redelius, K. (2002). *Ledarna och barnidrotten: Idrottsledarnas syn på idrott, barn och fostran*. (Doktorsavhandling). Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:737/FULLTEXT01.pdf>
- Riksidrottsförbundet. (u.å.). *Vad betyder vad inom barnidrotten?* Hämtad 2014-05-07 från http://www.svenskidrott.se/ImageVaultFiles/id_32828/cf_394/RF_vad_betyde_vad_inom_barnidrotten.

- Riksidrottsförbundet. (2005) *FoU-rapport Toppningstudien*. Hämtad 2014-04-17 från http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_146/scope_128/ImageVaultHandler.aspx
- Riksidrottsförbundet. (2011) *FoU-rapport Att finna och att utveckla talang - en studie om specialidrottsförbundets talangverksamhet*. Hämtad 2012-12-17 från http://www.sportmanagement.se/wp-content/uploads/2011/01/Fahlström_Att-finna-och-utveckla-talang.pdf
- Sportingintelligence. (2012). *REVEALED: Barcelona No1 for producing players for clubs in Europe's elite leagues*. Hämtad 2014-05-01 från <http://www.sportingintelligence.com/2012/12/13/revealed-barcelona-no1-for-producing-players-for-clubs-in-europes-elite-leagues-131201/>
- Svenska Fotbollsförbundet. (u.å.) *Fotbollen i Sverige*. Hämtad 2014-04-10 från <http://fogis.se/om-svff/>
- Trost, J. (2007) *Enkätboken*. Lund : Studentlitteratur
- Weiss, M.R., & Ebbeck, V. (1996). Self-esteem and perceptions of competence in youth sports: Theory, research and enhancement strategies. In O. Bar-Or (Ed.), *The child and adolescent athlete. Encyclopedia of sport medicine* (364-382). Oxford, England: Blackwell Scientific
- Whitehead, JR. (1995). A study of children's physical self-perceptions using an adapted physical self-perception profile questionnaire. *Ped Exerc Sci* 1995; (7): 132-151.
- Wilson, J. (2007, 6 november). *Premier League is world's favourite league*. Hämtad 2014-05-01 från <http://www.telegraph.co.uk/sport/football/2325057/Premier-League-is-worlds-favourite-league.html>
- Wong, E.H & Bridges, L.J. (2001). Age-related differences in inter- and intrapersonal variables related to motivation in a group setting. *The Journal of Sport Psychology*, 134, 4: 497-509.

BILAGA 1

Studie om toppning

Inom forskning definieras begreppet "toppning" som att de bästa spelarna blir uttagna till match medan de mindre bra spelarna inte blir uttagna. Det kan också innebära att speltiden i en match fördelas ojämnt då spelare som anses vara bättre får spela mer jämfört med sina lagkamrater.

Idag finns det väldigt lite forskning om toppning och dess eventuella konsekvenser hos barn och ungdomar. Ämnet är dock kontroversiellt och något som diskuteras flitigt i media och bland idrottsföreningar. Syftet med denna studie är att undersöka om toppning påverkar barn och ungdomars fysiska självkänsla med uppmärksamhet på idrottsliga förmåga.

Vid deltagande kommer du att besvara en enkät och tidsåtgången är uppskattningsvis 5-10 minuter. Dessa frågor handlar om toppning inom föreningslivet och dess eventuella konsekvenser för den enskilda individen. Insamlad data kommer att kodas om till siffror för vidare statistiska analyser. Resultaten kommer sedan att diskuteras mot bakgrund av tidigare forskning.

Resultaten i denna undersökning kommer förhoppningsvis att skapa en debatt om toppning utifrån barn och ungdomars perspektiv. Förhoppningen är även att ungdomarnas egna tankar blir mer belysta i framtida studier.

Enkäten är helt konfidentiell vilket innebär att dina svar och dina resultat kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av uppgifterna. Om du är intresserad av att ta del av det slutgiltiga resultatet, vänligen ange e-mailadress i enkätens avslutande del.

Deltagande i denna studie är helt frivillig och du kan när som helst avbryta din medverkan utan att uppge anledning. Kontakta någon av studies ansvariga (se nedan för kontaktuppgifter) och ange ditt enkätnummer om du vill avbryta ditt deltagande i studien.

Studenter

Emil Alexandersson

E-mail: emil.alexandersson@hotmail.se

Andrés Jimenez

E-mail: andres_jimenez86@hotmail.com

Handledare

Andreas Fröberg

E-mail: andreas.froberg@gu.se

Enkätnummer: _____

DEN HÄR SIDAN SKA RIVAS AV OCH TAS MED HEM TILL FÖRÄLDRARNA!

Samtyckesformulär

Härmed intygas att jag informerats och samtycker till deltagande i denna studie:

Göteborg den /4, 2014

Enkät

Kön: Pojke Flicka

Ålder: _____ år

Nedan följer fyra påståenden om toppning. *I denna enkät definieras "toppning" som att de bästa spelarna blir uttagna till match medan de mindre bra spelarna inte blir uttagna. Det kan också innebära att speltiden i en match fördelas ojämnt då spelare som anses vara bättre får spela mer jämfört med sina lagkamrater.* Fyll i det som stämmer bäst överens med din åsikt genom att kryssa i ett av de fyra svarsalternativen *instämmer helt, instämmer delvis, tar delvis avstånd* eller *tar helt avstånd*. Fyll endast i ett svarsalternativ.

1. Jag tycker att toppning är bra

Instämmer helt Instämmer delvis Tar delvis avstånd Tar helt avstånd

2. Jag tycker att toppning är bra för min utveckling

Instämmer helt Instämmer delvis Tar delvis avstånd Tar helt avstånd

3. Jag skulle kunna sitta på bänken hela matchen om det skulle göra så att laget vinner matchen

Instämmer helt Instämmer delvis Tar delvis avstånd Tar helt avstånd

4. Jag skulle få vara med i det toppade laget

Instämmer helt Instämmer delvis Tar delvis avstånd Tar helt avstånd

Enkätnummer: _____

Var god vänd!

Nedan följer sex påståenden om idrottslig förmåga. Varje fråga har två påståenden. Välj först det påstående som verkar passa in bäst på Dig. Sätt sedan ett kryss (X) beroende på om du håller med helt eller delvis. **Fyll endast i ett svarsalternativ.**

Exempel: Om Du tycker om att bada i havet stämmer påståendet ”Vissa ungdomar gillar att bada i havet” bäst. Sedan ska du bestämma om du ”håller med helt” eller ”håller med delvis”. Om Du tycker väldigt mycket om att bada i havet sätter du ett kryss (X) i den rutan.

Håller med helt	Håller med delvis				Håller med delvis	Håller med helt
X		Vissa ungdomar gillar att bada i havet	MEN	Andra ungdomar tycker att det är obehagligt att bada i havet		

Var vanlig och ta ställning i nedanstående påståenden. Det finns inga svar som är rätt eller fel.

Håller med helt	Håller med delvis	Sådan är jag!			Håller med delvis	Håller med helt.
		En del ungdomar är duktiga på många olika idrottsaktiviteter	MEN	Andra ungdomar känner inte att de är speciellt bra när det handlar om idrott.		
		En del ungdomar önskar att de kunde vara mycket bättre i idrott	MEN	Andra tycker att de är tillräckligt duktiga i idrott		
		En del ungdomar tror att de klarar sig rätt bra i vilken ny sport som helst om de fick prova	MEN	Andra ungdomar är rädda för att misslyckas i en sport de aldrig provat tidigare		
		En del ungdomar väljer att titta på istället för att vara med i lek och spel	MEN	Andra ungdomar leker och spelar hellre än att titta på		
		En del ungdomar känner att de är bättre på idrott än andra i samma ålder	MEN	Andra ungdomar känner att de inte kan idrotta så bra		
		En del ungdomar är inte bra på nya utomhusaktiviteter	MEN	Andra ungdomar är med en gång bra på nya utomhusaktiviteter		

Vänligen ange e-mailadress om du vill ta del av det resultatet: _____